

Visie toekomstig
regeldrukbeleid

Van

regeldrukbeleid

naar

betere regels

/Actal

Visie toekomstig regeldrukbeleid

Inhoud

Inleiding 4

1. Regeldrukbeleid: Stilstand is achteruitgang 6

2. Doorontwikkeling regeldrukbeleid: Naar toekomstbestendige regelgeving 10

3. Naar integrale effectbeoordeling: Het impact assessment 16

Conclusie 22

Bijlage: Naar een impact-assessmentsysteem in Nederland 24

Inleiding

Nederland heeft een goede staat van dienst als het gaat om het verminderen van regeldruk. Achtereenvolgende regeringen hebben een actief regeldrukbeleid gevoerd om het ondernemingsklimaat in Nederland verder te versterken en maatschappelijke initiatieven te vergemakkelijken. Onnodige regels vertragen, onduidelijke regels irriteren en verkeerde regels frustreren bedrijven en burgers. De ervaring leert inmiddels dat regeldrukbeleid nooit af is. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen stellen steeds nieuwe uitdagingen aan wet- en regelgeving. En daarmee ook aan het regeldrukbeleid.

Het tegengaan van regeldruk is echter geen eenvoudige opgave. Er dreigt 'regeldrukmoehheid' bij beleidsmakers en departementen. Tegelijkertijd volgen de ontwikkelingen elkaar snel op: de omslag naar een circulaire economie, de flexibilisering van de arbeidsmarkt. Dit vraagt om wetgeving die méé- in plaats van tegenwerkt. Verbreding, verdieping en vernieuwing van het regeldrukbeleid is nodig om te komen tot toekomstbestendige wetgeving die proportioneel en effectief is. Kortweg: regelgeving van hogere kwaliteit, waarbij de maatschappelijke baten en kosten op transparante wijze tegen elkaar zijn afgewogen.

Doorontwikkeling van het regeldrukbeleid naar een integraal impact-assessmentsysteem is volgens Actal de aangewezen weg naar betere regelgeving. Een goede afweging vroeg in het wetgevingsproces versterkt de effectiviteit van regels in de maatschappij.

In dit document leest u:

- hoe de verworvenheden van het regeldrukbeleid kunnen worden behouden;
- waarom het ongewijzigd voortzetten van dit regeldrukbeleid niet meer afdoende is;
- welke stappen nodig zijn om het regeldrukbeleid door te ontwikkelen;
- hoe impact assessments kunnen leiden tot betere regelgeving: beter beleid, minder regeldruk en minder irritatie.

1. Regeldrukbeleid: Stilstand is achteruitgang

De aanpak van regeldruk is vanuit een kwantitatieve benadering begonnen, met als doel om onnodige administratieve lasten weg te nemen. De aanpak is vervolgens verbreed naar andere vormen van regeldruk: nalevingskosten en toezichtslasten. Zo ontstond een scherper beeld van de gevolgen van wet- en regelgeving voor burgers en bedrijven. Deze benadering en de resultaten die we hiermee hebben bereikt, moeten we koesteren. Maar de status quo handhaven is niet genoeg. Ten eerste omdat bedrijven en burgers nog steeds veel regeldruk ervaren, ondanks alle maatregelen die zijn genomen om regeldruk weg te nemen. En ten tweede omdat wetgeving nooit af is.

Waarom bedrijven en burgers nog steeds veel regeldruk ervaren

In het verleden zijn veel maatregelen genomen om de regeldruk te verminderen. Achtereenvolgende regeringen hebben voor miljarden aan regeldruk bespaard. Toch ervaren burgers en bedrijven nog steeds hinder van regels. Er zijn meerdere redenen waarom dit nog steeds zo is.

- *De impact van regels op macro- en microniveau verschilt.* Sommige maatregelen om de regeldruk te verminderen kunnen voor Nederland als geheel (macro) groot zijn. Maar als de maatregel veel bedrijven betreft, hoeft de impact voor een individueel bedrijf (micro) niet groot te zijn.
- *Life events veranderen de ervaring van regeldruk.* 'Life events' zijn ingrijpende en structurele veranderingen in het leven van burgers of het bestaan van ondernemingen. Denk aan de geboorte van een eerste kind of de oprichting van een eigen bedrijf. Mensen maken deze life events meestal slechts één of twee keer mee. Sommigen zullen de bijbehorende regeldruk niet als irritant ervaren en snel weer vergeten. Maar anderen

vinden misschien de regels op dit cruciale moment zo irritant, dat deze in hun geheugen gegrift blijven en de ervaren regeldruk flink omhoog stuwen. Denk aan een ondernemer die voor zijn groeiende bedrijf zelf een pand wil bouwen en verzand raakt in een moeizaam bestemmingsplan- en vergunningsproces.

- *Bedrijven organiseren de regeldruk weg.* Bedrijven zetten voor veel administratieve processen eigen personeel of ingehuurde accountants in. Die dragen in feite de regeldruk, waardoor de ondernemer deze zelf niet voelt. De ondernemer krijgt natuurlijk wel de rekening hiervoor, maar hij zal dit veelal niet als regeldruk ervaren.
- *Mensen wennen aan verbeteringen.* Sinds enkele jaren vult de Belastingdienst een deel van je aangifteformulier vooraf in. Dit betekent dat de regeldruk structureel lager is geworden. Maar deze daling van de regeldruk ervaar je maar één of twee jaar lang als een verlichting. Daarna vind je het 'normaal'. De daling van de regeldruk is dus wel structureel, maar door gewenning duurt de erva-

ren vermindering van de regeldruk slechts één of twee jaar. En in sommige situaties kan gewenning zelfs een negatief effect hebben op ervaren regeldruk. Als mensen gewend raken aan de verbeteringen in één domein, gaat het uitblijven van verbeteringen in een ander domein extra irriteren. Stilstand is – juist door vooruitgang op andere domeinen – achteruitgang. Als mensen eraan gewend zijn dat bedrijven hen ontlasten en ontzorgen, verwachten zij dat ook van de overheid.

Gewenning speelt nog een andere rol. Een ondernemer die nu zijn bedrijf opricht, ervaart de regeldruk van dit moment als normaal. Alle verbeteringen uit het verleden zijn voor hem niet relevant. Toch hebben die verbeteringen er wel toe geleid dat hij nu minder kosten hoeft te maken om een bedrijf op te richten.

- *Het waterbedeffect.* Het komt voor dat de regeldruk niet afneemt maar verschuift. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de decentralisaties van het Rijk naar de gemeenten. En ook als wetgeving de vorm krijgt van lastenluwe algemene regels die echter door uitvoeringsorganisaties of toezicht-

houders weer nader worden uitgewerkt in complexe beleidsregels. Vanuit het perspectief van burgers en bedrijven verandert er dan niet veel.

Er zijn dus veel redenen waarom burgers en bedrijven een vermindering van regeldruk niet als zodanig ervaren. Maar dat wil niet zeggen dat een merkbare vermindering van de regeldruk niet mogelijk is. Het regeldrukbeleid zal zich in de toekomst echter meer op die merkbare vermindering moeten richten. Daarvoor is een doorontwikkeling van het regeldrukbeleid nodig.

Nieuwe wetgeving, nieuwe regel- druk

Een tweede reden waarom het regel-
drukbeleid niet af is, is omdat wetgeving
nooit af is. Nieuwe wetgeving – nationaal
en Europees – is continu in de maak,
staand beleid wordt geëvalueerd en
geldende regels worden ingetrokken
of aangepast aan nieuwe inzichten.
Bovendien zetten maatschappelijke en
technologische ontwikkelingen bestaan-
de wet- en regelgeving onder druk.
Zo hebben de ontwikkelingen op het
gebied van ICT tot nieuwe vraagstukken
geleid op het gebied van de privacy-
bescherming. De wijzigingen in de regel-
geving die het gevolg zijn van dergelijke
ontwikkelingen, kunnen sluipenderwijs
de regeldruk weer vergroten.

2. Doorontwikkeling regeldrukbeleid: Naar toekomstbestendige regelgeving

Het regeldrukbeleid moet op een aantal punten worden vernieuwd en verbreed. Het moet meer aandacht besteden aan het merkbaar verminderen van regeldruk. En het moet meer oog hebben voor de toekomstbestendigheid van wetgeving: passen de huidige regels nog wel bij de uitdagingen die maatschappelijke en technologische ontwikkelingen in de toekomst zullen stellen? Bij deze doorontwikkeling van het regeldrukbeleid moeten de resultaten die in het verleden zijn behaald, worden behouden.

Behoud wat is bereikt

1. *Ga uit van een nullijn op basis van het Standaard Kostenmodel (SKM)*
De behaalde resultaten uit het verleden gaan verloren als er geen nullijn is die strikt wordt bewaakt. Een effectief regeldrukbeleid vereist een adequate boekhouding op basis van het SKM, onderdeel van de rijksbrede methodiek voor het meten van regeldruk. Het SKM heeft inmiddels internationaal navolging gekregen. Afhankelijk van politieke prioriteiten kunnen er naast de nullijn ook extra reductiedoelstellingen zijn vastgesteld.
2. *Behoud en versterk de ‘checks and balances’ binnen en tussen departementen*
De aandacht voor regeldruk binnen departementen is structureel ingebed. Er is een netwerk van coördinerende ministeries en elk departement heeft regeldrukcoördinatoren. Dit biedt een goede basis voor een verdere doorontwikkeling van het regeldrukbeleid. De regeldrukaudit van Actal (2015) laat zien dat de kwaliteitsborging binnen en tussen departementen beter kan. Bijvoorbeeld door de vakministeries te laten werken met een

interne toetsingscommissie regeldruk. En de doorzettingsmacht van coördinerende ministeries kan worden versterkt door vakdepartementen te verplichten ‘wetgevingsstartdocumenten’ aan hen voor te leggen.

3. *Houd vast aan het principe van ‘vreemde ogen dwingen’: een extern adviesorgaan voor regeldruktoetsing*
Uit de regeldrukaudit blijkt ook dat het niet vanzelfsprekend is dat ministeries voldoende aandacht voor regeldruk opbrengen. ‘Vreemde ogen’ zijn nodig om structureel aandacht voor regeldruk te vragen, zowel bij voorgenomen als bij bestaande regelgeving. Binnen- en buitenlandse ervaringen tonen aan dat deze ‘vreemde ogen’ het beste die van een extern en onafhankelijk adviesorgaan kunnen zijn. Niet voor niets pleit Nederland al geruime tijd in Europa voor een dergelijk orgaan ter beoordeling van de impact assessments van de Europese Commissie.

4. *Bied een onafhankelijk luisterend oor aan signalen uit de samenleving*
Burgers en bedrijven ervaren problemen en stellen deze aan de orde. Zo maken zij inzichtelijk waar in de praktijk de knelpunten zitten, en dragen zij bij aan de oplossingen. Deze signalen komen voor een deel terecht bij de departementen, maar niet allemaal. Uit de evaluatie van Actal blijkt dat burgers en bedrijven behoefte hebben aan een orgaan dat op een onafhankelijke manier de signalen beoordeelt en erover adviseert. Deze functie kan – net als nu – ondergebracht worden bij het externe en onafhankelijke adviesorgaan.

Ontwikkel dóór op inhoud

1. *Vergroot de handelingsruimte voor bedrijven, burgers en professionals*
De veranderingen in onze samenleving gaan snel. Innovaties zijn nodig om de internationale concurrentiepositie van Nederland te versterken. Dit vraagt om regelgeving die ruimte biedt voor vernieuwing, die meebeweegt met de maatschappelijke veranderingen en die de waarborgende functie van regelgeving in stand houdt. De focus ligt nu vooral op de 'klassieke' regeldruk. Maar hiermee kan de overheid het vernieuwings-tempo in de samenleving niet bijbenen. Het is daarom zaak de aanpak te verbreden: neem onnodige belemmeringen weg en schrap achterhaalde verboden, zodat burgers, bedrijven en professionals kunnen innoveren en ondernemen.
2. *Ontwikkel werkbare regelgeving*
Werkbare regelgeving is eenvoudig hanteerbaar voor bedrijven, burgers en professionals, en leidt minder snel tot irritaties. Werkbare regels sluiten zoveel mogelijk aan op de dagelijkse praktijk, werkwijzen, gewoonten en verwachtingen van de doelgroepen. Een onderzoek van Actal naar de

registratieverplichtingen voor ziekenhuisverpleegkundigen laat zien dat zij registreren niet als last ervaren als zij dit vanuit hun professie toch al doen.

3. *Stel het doel van de wetgeving centraal*

Te vaak zien we dat tijdens het beleids- en wetgevingsproces het uiteindelijke beleidsdoel uit beeld verdwijnt. Hetzelfde geldt voor de processen van uitvoering, toezicht en handhaving. Toezichthouders en handhavers worden effectiever als zij handelen met kennis van en begrip voor wat er speelt. Zo blijkt uit onderzoek van Actal naar de glastuinbouw dat handhavers die eerst uitleggen waaróm er sprake is van een overtreding en die ook een alternatief handelingsperspectief bieden, zorgen voor betere naleving dan hun collega's die meteen een boete uitschrijven. Gemeenten die succesvol zijn in het verminderen van regeldruk, passen expliciet hun regelgeving toe in lijn met de achterliggende gedachte. In samenspraak met ondernemers en burgers komen zij zo tot passende oplossingen, die voor iedereen acceptabel zijn.

4. *Think small first*

Het regeldrukbeleid is van oudsher gericht op het in kaart brengen van de totale regeldruk. Een klein bedrijf zal een bepaalde verandering van de regeldruk echter anders ervaren dan een groot bedrijf. Uitgangspunt van het nieuwe regeldrukbeleid moet het midden- en kleinbedrijf (mkb) zijn. Voor grote maatschappelijke risico's kunnen additionele maatregelen nodig zijn.

Versterk de politieke, bestuurlijke en ambtelijke omgeving

1. *Politiek commitment staat voorop*
Structureel werken aan betere regeling vraagt om politiek commitment. Om daadwerkelijk doelen te behalen, moet de politiek de prioriteiten stellen en de focus bepalen van het vernieuwde regeldrukbeleid. En zij moet bepalen op welke beleidsterreinen, bij welke stelselherzieningen en/of doelgroepen welke concrete doelen gewenst zijn binnen de regeerperiode. Buitenlandse ervaringen laten zien dat een expliciete verankering van de aandacht voor regeldruk in een ministeriële commissie of onderraad een positief effect heeft op de werking van het stelsel.
2. *Stimuleer de ambtelijke aandacht voor regeldruk*
Naast politiek commitment is ambtelijke aandacht voor toekomstbestendig regeldrukbeleid van belang. Dit kan door het ambassadeurschap voor regeldrukbeleid sterker te beleggen bij de top. Beleidsmedewerkers worden op dit moment niet of nauwelijks aangesproken op goede regeldrukparagrafen of effectbeoordelingen. De prioriteiten liggen elders:

een snelle afhandeling van het dossier, soms gekoppeld aan een doelredenering (“de politiek wil dit”). Daarom moeten – zowel binnen als tussen departementen – de juiste prikkels op de juiste plaats worden ingebouwd door steun van de ambtelijke top en goed toegesneden opleidingsprogramma’s.

3. *Professionaliseer de boekhouding: laat één partij het rekenwerk doen*
Een goede boekhouding hoort onlosmakelijk bij effectief regeldrukbeleid. Momenteel ervaren ambtenaren de boekhouding als bureaucratische rompslomp, zonder directe relatie met de beleving van regeldruk in de samenleving. Maar voor de samenleving als geheel blijft het van belang om de kwantitatieve regeldrukgevolgen goed in beeld te houden en niet onnodig te laten toenemen. Wel is een efficiëncyslag mogelijk door het rekenwerk en de boekhouding onder te brengen bij één partij, bijvoorbeeld het CBS. Beleidsmedewerkers hoeven dan niet langer zelf het rekenwerk te doen, maar kunnen een beroep kan doen op de expertise van een gemeenschappelijk rekencentrum.

3. Naar integrale effectbeoordeling: Het impact assessment

De gevolgen van wetgeving voor de samenleving zijn breder dan regeldruk alleen. Om te komen tot betere regelgeving is regeldrukbeleid alleen niet voldoende. Regeldrukbeleid moet structureel een plaats krijgen in een breder systeem van integrale effectbeoordeling. Een beproefde vorm hiervoor is het *impact assessment*.

Nederland kan daarbij leren van de ervaringen van andere landen en van Europa. Ooit was Nederland koploper bij de effectbeoordeling van regeldruk. Inmiddels hebben zowel de Europese Commissie als verschillende Europese lidstaten – zoals het Verenigd Koninkrijk en Zweden – het goede voorbeeld overgenomen en doorontwikkeld naar een impact-assessmentsysteem. Een *impact assessment* is de systematische analyse van verschillende beleidsopties, en de kosten en baten die daarmee gepaard gaan. Het in kaart brengen van regeldruk maakt hier onderdeel van uit. Welk gewicht de verschillende gevolgen krijgen, is een politiek oordeel. Onafhankelijke ‘Impact Assessment Boards’ beoordelen of de kwaliteit van wetgevingsdossiers voldoende is voor een afgewogen politiek-bestuurlijk oordeel. De beslissing blijft daarmee uiteraard aan de politiek.

Een middel, géén doel

Het is belangrijk om impact assessments te zien als middel, niet als doel op zich. Een middel om te komen tot effectievere wet- en regelgeving, om in een vroeg stadium stakeholders te betrekken en om draagvlak te creëren. Een middel om de gevolgen van verschillende beleids-

opties – en daarmee de mogelijke oplossingen voor een maatschappelijk probleem – inzichtelijk te maken. Zo ondersteunt het impact assessment een transparante en afgewogen politieke besluitvorming.

Een investering in betere regelgeving

Impact assessments dragen bij aan een gedegen beleidsvoorbereiding. Dat werpt zijn vruchten af in de hele beleidscyclus: van ontwerp, vaststelling en uitvoering tot naleving en evaluatie van regelgeving. Ook biedt het Nederland een voorsprong bij het onderhandelen over Europese wetsvoorstellen. De impact van een voorstel is dan immers doorgerekend, en voorzien van onderbouwde alternatieven die wellicht beter aansluiten op de Nederlandse situatie.

Een impact-assessmentsysteem kan de bestaande toetsen van voorgenomen regelgeving integreren tot één gestandaardiseerde en gestructureerde aanpak. Dat is goed voor de kwaliteit van regelgeving en ook voor het tempo waarin de overheid regels kan invoeren en beleidsdoelen kan halen.

Impact assessments mogen niet vervallen tot papieren exercities en verplichte 'afvinklijstjes'. Maar als de bestaande toetsen erin opgaan en beleidsmedewerkers ondersteuning krijgen bij het maken van impact assessments, levert het instrument een meerwaarde voor medewerkers bij het ontwikkelen van werkbare regels.

Proportionele impact assessments

Het gebruik van impact assessments is niet onomstreden. In het bijzonder is er kritiek op de proportionaliteit van het instrument. De impact assessments van de Europese Commissie bestaan soms uit honderden pagina's. Die bevatten weliswaar gedegen informatie, maar schieten hun doel voorbij.

Het impact-assessmentsysteem voor Nederland moet rekening houden met deze proportionaliteit. En het moet lering trekken uit de ervaringen met het impact assessment in andere Europese lidstaten. Voor omvangrijke wetgeving – zoals een stelselherziening – is een zwaarder impact assessment op zijn plaats. Voor reguliere wetgeving kan een lichte versie volstaan. Ook de effecten voor de overheid maken deel uit van elk impact assessment.

Randvoorwaarden voor een effectief systeem

Om de randvoorwaarden voor een effectief impact-assessmentsysteem scherp te krijgen, heeft Actal een verkenning uitgevoerd. Hoe kunnen we in Nederland een impact-assessmentsysteem invoeren? Wat is de scope van een impact assessment? En hoe moeten de checks and balances van het systeem eruitzien? Ervaringen in onder meer het buitenland laten zien dat onderstaande randvoorwaarden bijdragen aan een succesvolle invoering:

- Politiek commitment op het hoogste niveau.
- Eenduidige belegging van de politieke verantwoordelijkheid.
- Druk organiseren door kwantitatieve, afrekenbare doelstellingen; denk hierbij aan een gekwantificeerde reductie-doelstelling of een nullijn (zoals het 'one in, one out'-systeem in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk).
- Borging van de regelkwaliteit door een extern, onafhankelijk adviesorgaan.
- Toetsing vóór behandeling van het wetsvoorstel in de ministerraad, of vóór politieke besluitvorming bij secundaire regelgeving.

- Goede checks and balances binnen en tussen departementen en het eenduidig ambtelijk beleggen van de systeemverantwoordelijkheid.
- Actualisering van de impact assessments op basis van de laatste inzichten en wijzigingen, bijvoorbeeld tijdens de parlementaire behandeling.
- Voldoende maatschappelijk draagvlak.
- Integratie van een vorm van consultatie, bijvoorbeeld de internetconsultatie.
- Ambtelijk draagvlak door het ‘dereguleren’ van het wetgevingsproces.

In de bijlage bij deze visie zijn deze randvoorwaarden uitgewerkt tot aanbevelingen aan regering en parlement.

Onderdelen van een impact assessment (zie OESO, 2008)

1. Duidelijke omschrijving van het beleidsdoel en het doel van de beoogde regelgeving.
2. Aard en omvang van het probleem waarop de regelgeving het antwoord is.
3. Uitleg van het voorstel tot regelgeving:
 - a. beschrijving van de verplichtingen,
 - b. schets van de rechtstitel voor de regelgeving,
 - c. opsomming van de doelgroepen van de regelgeving (burgers, bedrijven, overheid),
 - d. schets van het toezichtsregime en de strategie om de naleving te bevorderen.
4. Beschrijving van de kosten en baten van het voorstel, onderscheiden naar doelgroep:
 - a. administratief/bestuurlijk,
 - b. economisch,
 - c. sociaal,
 - d. milieu,
 - e. toezicht, handhaving en naleving.

5. Vergelijking van de kosten en baten voor iedere categorie onder 4, kwantitatief of kwalitatief.
6. De reële alternatieven (ook niet-regelgeving) die zijn overwogen.
7. Vergelijking van de kosten en baten van de alternatieven onder 6.
8. Vergelijking van de alternatieven en motivatie waarom de beoogde regelgeving de voorkeur heeft boven de andere alternatieven.
9. Beschrijving van het consultatieproces en de reacties van stakeholders.

Conclusie

Met het Nederlandse regeldrukbeleid zijn de afgelopen jaren goede resultaten geboekt. Maar een verdere doorontwikkeling van het regeldrukbeleid is nodig: nieuwe maatschappelijke en technologische ontwikkelingen plaatsen de wetgever voor telkens nieuwe uitdagingen. Wetgeving is nooit af. En daarmee het regeldrukbeleid ook niet.

Verdere doorontwikkeling van het regeldrukbeleid is noodzakelijk om te komen tot betere, toekomstbestendige regelgeving die proportioneel én effectief is. Zo behouden we de resultaten die in het verleden zijn behaald, en vullen we deze aan met een aanpak die ook de ervaren regeldruk merkbaar vermindert. Met een scherpe focus op specifieke beleidsterreinen waar de regeldruk hoog is. En met werkbare regelgeving tot gevolg.

Een constructief-kritische blik van buitenaf houdt partijen scherp. Een extern adviesorgaan blijft ook de komende periode een onmisbare schakel om de kwaliteit van het regeldrukbeleid zorgvuldig te borgen. Zowel bij de ontwikkeling van effectieve wet- en regelgeving, als bij de aanscherping van bestaande regels.

De doorontwikkeling van het regeldrukbeleid is één stap. Om de slag te maken naar betere regelgeving is echter ook vernieuwing nodig. Vernieuwing in de vorm van een breder impact-assessmentsysteem, waar het regeldrukbeleid structureel deel van uitmaakt. Ontwikkelingen in het buitenland laten zien hoe waardevol zo'n instrument kan zijn.

Kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige regels komen alleen tot stand op basis van goede en objectieve inzichten in de maatschappelijke meerwaarde van regelgeving. Het is tijd dat ook Nederland bij deze ontwikkeling aanhaakt.

Bijlage:

Naar een impact-assessmentsysteem in Nederland

Scope: reikwijdte van een impact assessment

1. *Zorg voor maatwerk.* Ontwikkel twee soorten impact assessments: een lichte versie voor reguliere voorstellen, en een uitgebreide versie voor de grotere voorstellen. De bestaande MKBA-leidraad biedt hier een goede basis voor.
2. Breng de kosten en baten in kaart op *economisch, sociaal en op milieugebied*. Laat daarnaast ook de gevolgen zien voor *de overheid, de uitvoering en de relevante doelgroepen*.
3. Maak de invulling van de scope afhankelijk van *de politieke prioriteiten*, gekoppeld aan de gestelde kabinetsdoelstellingen (zoals op het gebied van participatie, werkgelegenheid, regeldruk, innovatie, concurrentievermogen).
4. Kwantificeer waar mogelijk de effecten. Belangrijk is vooral dat de beleidsopties en alternatieven goed in beeld worden gebracht.
5. Bouw een standaardmoment in voor consultatie op een moment dat het voorstel (inclusief de verwachte effecten) in concept klaar is. Koppel terug welke inbreng is ontvangen en wat hiermee is gedaan.
6. Richt het impact assessment zo in dat alle beleidsmedewerkers ermee kunnen werken en het kunnen integreren in hun beleidswerk. Maak het impact assessment een standaardonderdeel van de opleiding tot beleidsmedewerker.
7. Bekijk in hoeverre het IAK-instrument waardevol is als basis voor een volwaardig impact assessment instrument. Let hierbij vooral op transparantie en de integrale afweging van de beleidsopties.

‘Checks and balances’: governance van een impact-assessmentsysteem

8. Borg politiek commitment. Maak bijvoorbeeld koppelingen met de beoordeling van het wetgevingsdossier door een ministerieel voorportaal.
9. Zorg dat de systeemverantwoordelijkheid eenduidig is belegd bij één of meer ministeries met voldoende doorzettingsmacht.
10. Zorg voor heldere spelregels en duidelijk belegde verantwoordelijkheden tussen coördinerende en vakministeries.
11. Integreer het impact assessment in de standaardprocedures van departementen, zodat er voldoende tijd is voor advisering en daadwerkelijke ruimte voor eventuele aanpassing van het voorstel. Rapporteer in de begroting transparant en structureel over de uitkomsten van de impact assessments.
12. Borg de kwaliteit van impact assessments – inclusief de verantwoording daarover – door onafhankelijke ex ante toetsing. Laat deze toetsing plaatsvinden in zowel de consultatiefase als in de fase net voorafgaand aan behandeling in de ministerraad. Hanteer daarbij een eenduidige en transparante beoordelingssystematiek, zoals dat van de ‘stoplichten’ in het Verenigd Koninkrijk.

Colofon

Tekst en redactie

Actal, Den Haag

Concept en realisatie

VormVijf, Den Haag

Druk

Telstar Media

Actal Adviescollege toetsing regeldruk

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Telefoon: 070 - 310 86 66

www.actal.nl
info@actal.nl

© 2016 Actal, Den Haag